

ГОДИШЕН ДОКЛАД за 2013 г.

**НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНАТА КОМИСИЯ ЗА ЕКСПОРТЕН
КОНТРОЛ И НЕРАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОРЪЖИЯТА ЗА МАСОВО
УНИЩОЖЕНИЕ КЪМ МИНИСТЪРА НА ИКОНОМИКАТА И
ЕНЕРГЕТИКАТА**

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНИЯ
КОНТРОЛ НА ПРОДУКТИ,
СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА,
И НА ИЗДЕЛИЯ И
ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА
УПОТРЕБА**

София
юни 2014 г.

Съдържание:

I. Въведение	3
II. Национално законодателство в областта на експортния контрол	3
III. Контролни органи	4
IV. Продукти, свързани с отбраната	7
1. Сътрудничество в рамките на ЕС	7
1.1. Обща външна политика и политика на сигурност	7
1.2. Обща Позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 година	7
1.3. Общ списък на оръжията на ЕС	8
1.4. Договор за търговия с оръжия	9
1.5. Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната	9
2. Международни организации и инициативи в областта на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, по линия на които Р България има задължение да предоставя данни и информация	10
1.1. Организация на обединените нации	10
1.2. Организация за сигурност и сътрудничество в Европа	11
1.3. Васенаарска договореност	11
3. Данни за износ, внос, трансфер, транзит, превоз на продукти, свързани с отбраната, брокерски сделки с тях и участие в изложение	12
V. Изделия и технологии с двойна употреба	13
1. Стратегия на Европейския съюз срещу разпространението на оръжия за масово унищожение и прилагане на експортен контрол	13
1.1. Европейска стратегия срещу разпространението на оръжия за масово унищожение	13
1.2. Международни режими за експортен контрол	14
1.3. Международни организации и договори за неразпространение на оръжия за масово унищожение	16
2. Законодателство на ЕС в областта на експортния контрол на изделия и технологии с двойна употреба	17
3. Сътрудничество в областта на експортния контрол на изделия и технологии с двойна употреба	19
1.1. Работна група по ИТДУ	19
1.2. Координационна група	19
4. Данни за износ, трансфер, внос, транзит на изделия и технологии с двойна употреба и брокерски сделки с тях	20
VI. Приложения	21
Приложение 1 - Категории на Списъка на продуктите, свързани с отбраната	22
Приложение 2 - Обобщени данни за издадените разрешения и удостоверения, и за осъществения износ и трансфер на продукти, свързани с отбраната, от територията на Р България	23
Приложение 3 - Обобщени данни за издадените разрешения и удостоверения, и за осъществения внос и трансфер на продукти, свързани с отбраната, за територията на Р България	34
Приложение 4 - Категории на Списъка на изделията и технологии с двойна употреба	40
Приложение 5 - Обобщени данни за издадените разрешения и за осъществения износ и трансфер на изделия и технологии с двойна употреба от територията на Р България	41
Приложение 6 - Обобщени данни за издадените удостоверения за внос и за осъществения внос на изделия и технологии с двойна употреба	42

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ В НАСТОЯЩИЯ ДОКЛАД

АГ	Австралийска група
ВД	Васенаарска договореност
ГРСИ	Генерално разрешение на Съюза за износ
ГЯД	Група на ядрените доставчици
ДНЯО	Договор за неразпространение на ядрените оръжия
ДТО	Договор за търговия с оръжия
ДЧ	Държави-членки
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЗЕКПСОИТДУ	Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ИТДУ	Изделия и технологии с двойна употреба
КБ	Касетъчни боеприпаси
КЗБО	Конвенцията за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване
КЗХО	Конвенцията за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическото оръжие, както и за неговото унищожение
ККБ	Конвенция по касетъчните боеприпаси
КППМ	Конвенция за забрана на използването, съхранението, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване
МААЕ	Международна агенция за атомна енергия
МОЛВ	Малки оръжия и леки въоръжения
ОВППС	Обща външна политика и политика за сигурност
ОДПЗЯО	Организация на Договора за пълна забрана на ядрените опити
ОЗХО	Организация за забрана на химическите оръжия
ОМУ	Оръжия за масово унищожение
ОССЕ	Организация за сигурност и сътрудничество в Европа
ППЗЕКПСОИТДУ	Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ПСО	Продукти, свързани с отбраната
РКРТ	Режим за контрол на ракетните технологии
СС НА ООН	Съвет за сигурност на Организацията на обединените нации

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад съдържа информация за дейността на **Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение към министъра на икономиката и енергетиката** за периода **от 1 януари до 31 декември 2013 г.** и е изготвен в изпълнение на чл. 70 от ЗЕКПСОИТДУ.

Целта на доклада е да представи подробна информация, свързана с отговорната и последователна политика на Р България в областта на експортния контрол на ПСО и на ИТДУ, която страната ни провежда в съответствие с поетите ангажменти по линия на многостранните договорености в областта на експортния контрол, отчитайки наложените международни санкции по линия на СС на ООН, от ЕС и ОССЕ.

Прилагането на принципите на експортния контрол е обвързано със защитата на националната сигурност, икономическите и външнополитическите интереси на страната ни. Контролът, както в рамките на международните организации и режими, така и на национално ниво, обхваща определени категории конвенционални въоръжения, свързано с тях оборудване и средствата за тяхното производство, а също така и широка гама ИТДУ, които могат да бъдат използвани както за граждански цели, така и за производство на конвенционални оръжия и разработването и разпространението на ОМУ.

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ

Националната система за експортен контрол се основава на съвкупност от нормативни актове, с които се определят реда, правилата, отговорностите на лицата, извършващи дейности с ПСО, и с ИТДУ и функциите на съответните контролни органи:

➤ **Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба** (обн., ДВ, бр. 26 от 29.03.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., изм. и доп., бр. 56 от 24.07.2012 г., в сила от 24.07.2012 г., бр. 93 от 27.11.2012 г., бр. 9 от 31.01.2014 г., в сила от 31.01.2014 г.);

➤ **Правилник за прилагане на закона за експортния контрол** на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба (обн., ДВ, бр. 57 от 26.07.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., изм. и доп., бр. 68 от 04.09.2012 г., бр. 96 от 05.11.2013 г.);

➤ **Заповед № РД-16-943/12.07.2013 г.** на министъра на икономиката и енергетиката за утвърждаване на образци на документи, съгласно приложения от № 1 до № 53, съгласно ЗЕКПСОИТДУ;

- **Постановление на Министерския съвет № 246 от 24.10.2013 г. - Приложение № 1** за приемане на Списък на продуктите, свързани с отбраната (Обн., ДВ, бр. 96 от 05.11.2013 г.);
- **Постановление на Министерския съвет № 158 от 24.07.2012 г. - Приложение № 2** за приемане на Списък на изделията и технологиите с двойна употреба, които подлежат на контрол при внос (Обн., ДВ, бр. 59 от 03.08.2012 г.);
- **Постановление № 272 на МС от 30.10.2012 г.** за изменение и допълнение на Постановление № 91 на МС от 9.04.2001 г. за утвърждаване на Списък на държавите и организациите, спрямо които Р България прилага забрана или ограничения върху продажбата и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване, в съответствие с резолюции на Съвета за сигурност на ООН и решения на Европейския съюз и на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (Обн., ДВ, бр. 37 ОТ 2001 г.; изм. и доп., бр. 70 ОТ 2002 г., бр. 22 и 61 от 2003 г., бр. 9, 61 и 110 от 2004 г., бр. 24, 74, 78, 85, 94 и 96 от 2005 г. бр. 22, 32, 33 и 92 от 2006 г., бр. 7, 32, 34, 41, 46 и 61 от 2007 г., бр. 9 и 43 от 2008 г., бр. 92 от 2009 г., бр. 24 и 73 от 2010 г. и бр. 49 от 2012 г.);
- **Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори** (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2000 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.);
- **Наредба № 16-437 от 04.05.2007 г.** за условията и реда за извършване на дейности с токсичните химически вещества и техните прекурсори (Обн. бр. 40 от 2007 г., изм. бр.18 от 23.02.2013 г.);
- **Закон за изпълнение на Регламент на Съвета (ЕО) № 1236/2005** относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (Обн., ДВ, бр. 23 от 29.02.2008 г.).

КОНТРОЛНИ ОРГАНИ

Контролът по спазването на режима за дейностите с ПСО, и с ИТДУ, се осъществява от Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките към Министерския съвет, Междуведомствената комисия, министърът на икономиката и енергетиката, министърът на вътрешните работи, председателят на Държавна агенция „Национална сигурност“ и директорът на Агенция “Митници” на Министерството на финансите или от оправомощени от тях длъжностни лица, съгласно чл. 67, ал. 1 от ЗЕКПСОИТДУ.

Междуведомствен съвет

Междуведомственият съвет, създаден с ПМС № 120 от 25.06.2012 г. (обн. ДВ, бр. 49 от 29.06.2012 г., в сила от 30.06.2012 г.) е правопреемник на Междуведомствения съвет по въпросите на военнопромишления комплекс и мобилизационната готовност на страната, създаден с ПМС № 193 от 1993 г. (ДВ, бр. 89 от 1993 г.).

Съпредседатели на Междуведомствения съвет са министърът на икономиката и енергетиката и министърът на отбраната. В Междуведомствения съвет са включени представители на Министерство на икономиката и енергетиката, Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи, Министерство на външните работи, Министерство на финансите, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на регионалното развитие, Министерство на земеделието и храните, Министерство на здравеопазването, Национална разузнавателна служба, ДАНС, Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси".

Междуведомственият съвет е консултативен орган за разработване на принципите и за осъществяване на координацията при провеждането на държавната политика в областта на отбранителната индустрия, на експортния контрол на ПСО, на отбранително-мобилизационната подготовка на страната и на международното отбранително-икономическо и научно-техническо сътрудничество във връзка с отбраната и сигурността на страната.

В изпълнение на ЗЕКПСОИТДУ, Междуведомственият съвет издава лиценз за износ, внос и транспортиране на ПСО, сертификат за получател на ПСО, както и удостоверение за регистрация за трансфер и удостоверение за регистрация за брокерска дейност с ПСО.

Междуведомствена комисия

Междуведомствената комисия е национален орган в областта на експортния контрол на продукти свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба. Съставът и редът на дейността ѝ са определени в глава четвърта на ПЗЕКПСОИТДУ. Председател на Междуведомствената комисия е министърът на икономиката и енергетиката, членове са представители на МВР, МВНР, МИЕ, МО и ДАНС.

Междуведомствената комисия:

- разглежда заявления за издаване на индивидуални и глобални разрешения за износ, внос и трансфер от територията на Р България, транзит, превоз, участие в изложение на ПСО и брокерска сделка с тях;
- разглежда заявления за издаване на индивидуални и глобални разрешения за износ и трансфер от територията на Р България, транзит и брокерска дейност с ИТДУ;
- публикува национални генерални разрешения за трансфер на ПСО и за износ и трансфер на ИТДУ;
- приема декларациите за осъществяване на трансфер по национални генерални разрешения за трансфер на ПСО;
- приема декларациите за осъществяване на износ по ГРСИ на ИТДУ.

Междуведомствената комисия е и Национален орган на Р България по прилагането на КЗХО. Основните ѝ функции са свързани с предоставяне на годишните декларации на страната ни за изминали и планирани дейности с токсични химически вещества и техните прекурсори, посочени в приложенията на КЗХО, както и данни за други органични химически производства. Междуведомствената комисия разглежда заявления и издава удостоверения за посочените дейности с токсични химически вещества и техните прекурсори¹, осигурява безпрепятствено провеждане на инспекции на територията на страната на декларираните производствени предприятия и др.

Министър на икономиката и енергетиката

Министърът на икономиката и енергетиката или оправомощени от него длъжностни лица:

- регистрира физически и юридически лица за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и брокерска дейност с тях;
- регистрира вноса на ИТДУ, попадащи в Приложение 2 на Постановление на Министерския съвет № 158/24.07.2012 г. за приемане на Списък на ИТДУ, които подлежат на контрол при внос;
- регистрира трансфера на ПСО за територията на Р България за лицата по чл. 5 т. 1 от ЗЕКПСОИТДУ (физически и юридически лица, регистрирани по реда на Търговския закон);
- регистрира износа, вноса и трансфера на ПСО от територията на Р България на лицата по чл. 5 т. 2 от ЗЕКПСОИТДУ (структури на централната администрация на изпълнителната власт, ръководени от министри, ДАНС, НРС и Националната служба за охрана);
- съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за изпълнение на Регламент 1236/2005, който въвежда контрол върху търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, издава разрешения за износ и внос на стоките, посочени в Приложение II, разрешение за оказване на техническа помощ, свързана с тези стоки, и разрешение за износ на стоките, посочени в Приложение III на посочения регламент.

Актуална информация относно законодателството, контролните органи и друга полезна информация във връзка с контрола на ПСО и ИТДУ е публикувана на интернет страниците на:

- Междуведомствения съвет: www.micmrc.government.bg;
- Междуведомствената комисия: www.exportcontrol.bg;
- Министерството на икономиката и енергетиката: www.mi.government.bg/bg

¹ На основание чл. 12, т. 13 от ЗЗХО, Междуведомствената комисия представя отделен доклад за изпълнението на КЗХО и ЗЗХО на Министерския съвет

СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ЕС

➤ ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

Целите на ОВППС се постигат чрез следване на обща стратегия за съвместни действия. ЕС определя, провежда и прилага обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на развитието на взаимната политическа солидарност между ДЧ, на определянето на въпросите от общ интерес, запазване на общите ценности, фундаментални интереси и независимостта на ЕС, укрепване на сигурността на ЕС и ДЧ с всички средства, запазването на мира и укрепването на международната сигурност, засилване на международното сътрудничество, развитие и консолидиране на демокрацията и силата на закона с респект към правата на човека и основните свободи. На основание чл. 346 от Договора за функциониране на ЕС, всяка страна има право да предприема мерките, които счита за необходими за запазване на своите интереси в областта на сигурността, в т.ч. и свързаните с търговията с оръжия, боеприпаси и военни материали. В съответствие с тази разпоредба ДЧ прилагат национални политики по отношение на износа и вноса на военни изделия.

➤ ОБЩА ПОЗИЦИЯ 2008/944/ОВППС НА СЪВЕТА ОТ 8 ДЕКЕМВРИ 2008 ГОДИНА, ОПРЕДЕЛЯЩА ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА РЕЖИМ НА КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗНОСА НА ВОЕННИ ТЕХНОЛОГИИ И ОБОРУДВАНЕ

Общата Позиция 2008/944/ОВППС определя осем основни критерии, които трябва да се отчитат при разглеждане на заявленията за износ на ПСО. В случаите, когато износът на въоръжение не отговаря на един и/или повече от критериите, държавата-износител може да откаже издаването на разрешение за осъществяване на износа. Осемте критерии са свързани със:

- (1) зачитане на международните ангажименти на ДЧ и наложени санкции от СС на ООН, ЕС и ОССЕ;
- (2) зачитане на правата на човека в държавата-краен получател;
- (3) вътрешната обстановка в държавата-краен получател - съществуването на напрежение или въоръжени конфликти;
- (4) запазване на регионалния мир, сигурност и стабилност и недопускане на прекомерно струпване на оръжия в райони с потенциални или съществуващи конфликти;
- (5) опазване на националната сигурност на ДЧ и на техните територии;
- (6) поведението на държавата-вносител в международната общност, включително по отношение на подкрепата за международния тероризъм и поддържащите го държавни режими;
- (7) наличието на риск от пренасочване или реекспорт при нежелателни условия;

(8) съвместимостта на оръжията или оборудването с техническия и икономическия капацитет на държавата-получател.

Всяка ДЧ е поела ангажимент в случаите на разглеждане на заявление за износ на оръжия да се отчитат направените от други ДЧ откази за идентични сделки. В Обща Позиция 2008/944/ОВППС са разписани редът и правилата за провеждане на консултации с цел уточняване на идентичността на сделката и актуалността на приложените критерии, както и обмен на информация за откази.

➤ **ОБЩИЯТ СПИСЪК НА ОРЪЖИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ** дефинира обхвата на ПСО, подлежащи на контрол: бойни огнестрелни оръжия и боеприпасите за тях, бомби, торпеда, реактивни снаряди, ракети, средствата за управление на огъня, военните сухопътни транспортни средства, химически или биологични токсични вещества и средства за защита от тях, радиоактивни и взривни материали с военно предназначение, ракетни горива, пиротехнически и други вещества, военни плавателни съдове и летателни апарати, специализирано военно електронно оборудване, кинетични високоскоростни оръжейни системи, бронирани или защитни технически средства, симулатори за бойно обучение, апаратури за визуализация или радиоелектронно противодействие, заготовки и отливки, които се използват в контролирани продукти, водолазна апаратура, технически бази-данни и други технически средства с военно предназначение, средства за производство на оръжия, оръжейни системи с насочена енергия, средства за защита, криогенни и свръхпроводими технически средства, софтуер със специално предназначение, военни технологии, както и техническата помощ, свързана с поддръжка, ремонт, модифициране и модернизация. В националното законодателство Общият списък на оръжията на ЕС е приет с ПМС № 246 от 24.10.2013 г.

Р България ежегодно предоставя на Съвета на ЕС данни за осъществения през предходната година износ на ПСО. На основание чл. 8, ал. 2 от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване, Секретариатът на Съвета на ЕС изготвя консолидиран доклад въз основа на предоставените от държавите-членки национални данни.

Докладът на ЕС интегрира данни за износа на оръжия от ДЧ за предходната календарна година по категории въоръжение, стойности на издадени разрешения и реализиран износ. Документът се предоставя на Европейския парламент (ЕП) и се публикува в Официалния вестник на ЕС.

На регулярни заседания на **Работната група по износа на конвенционални оръжия (COARM)** към ЕСВД, ДЧ обсъждат актуални въпроси, свързани с експортния контрол на ПСО.

Работната група провежда ежемесечни заседания в гр. Брюксел, Белгия. В този формат вземат участие представители на компетентните държавни органи на ДЧ на ЕС. На заседанията се дискутират актуални въпроси, свързани с политиките на експортен контрол на ДЧ, обменя се информация по отношение на износа на ПСО спрямо определени държави и региони и откази за износ на ПСО, както и се провеждат дискусии относно съдържанието на проекти на документи по линия на Съвета на ЕС. Работата на участниците в групата е пряко

свързана с изготвянето на ежегодния доклад на Съвета на ЕС за износа на конвенционални оръжия, който се публикува в Официалния вестник на ЕС и предоставя статистически данни за осъществен износ по категориите на Общия списък на оръжията на ЕС за всяка календарна година.

Обсъждат се и настоящите и бъдещите дейности на ДЧ в изпълнение на Решение на Съвета 2012/711/ОВППС в процеса на подпомагане и насърчаване контрола на износ на ПСО и спазването на принципите и критериите на Обща позиция 2008/944/ОВППС в трети страни.

➤ **ДОГОВОР ЗА ТЪРГОВИЯ С ОРЪЖИЯ**

След приемането на ДТО на 2 април 2013 г. основен приоритет в работата на групата бе процесът на ускоряване на ратифицирането и прилагането на ДТО, както и засилване на външните връзки с държави, които не са присъединили към договора. Във връзка с Решение на Съвета 2013/43/ОВППС (за продължаване на дейностите на Съюза в подкрепа на ДТО в рамките на Европейската стратегия за сигурност) са проведени семинари в подкрепа на ефективното прилагане на ДТО.

ДТО е подписан от българска страна на 2 юли 2013 г. в Ню Йорк, САЩ. България приема ДТО като правно обвързващ инструмент, който, установявайки високи общи международни стандарти за регулиране на международната търговия с конвенционални оръжия, цели предотвратяването на нелегалната търговия и нерегламентираното отклоняване на конвенционални оръжия. ДТО е ратифициран на 14 март 2014 г. с приемането на Закон за ратификацията на Договора за търговия с оръжия (*Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2014 г.*).

➤ **ДИРЕКТИВА 2009/43/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 6 МАЙ 2009 ГОДИНА ЗА ОПРОСТЯВАНЕ НА РЕДА И УСЛОВИЯТА ЗА ТРАНСФЕР НА ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА, ВЪТРЕ В ОБЩНОСТТА**

Транспонирането на Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността в националните законодателства на ДЧ доведе до отстраняване на съществуващите в Общността несъответствия в правилата и процедурите по отношение на вътрешнообщностните трансфери на продукти, свързани с отбраната.

Ежегодно към Европейската комисия (ЕК) се провежда заседание на Комитета, създаден по силата на Директивата. Акцентите през 2013 г. бяха поставени върху развитието на функционалността на базата-данни, съдържаща информация за сертифицираните получатели на ПСО, обхвата и формата на националните генерални разрешения за трансфер на ПСО, осъвременяване на данните за националните точки за контакт.

Годишната актуализация на приложението към Директива 2009/43/ЕО се извършва въз основа на приетия от Съвета на ЕС на 11 март 2013 г. Общ списък на оръжията на Европейския съюз.

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ИНИЦИАТИВИ В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ПСО, ПО ЛИНИЯ НА КОИТО Р БЪЛГАРИЯ ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ДА ПРЕДОСТАВЯ ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ

Прозрачността и обменът на информация са сред основните принципи, приети от международната общност в областта на експортния контрол. Прозрачността спомага за общото разбиране на целите на експортния контрол, включително функционирането на националните системи за експортен контрол и на международните организации.

➤ ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ

Службата на ООН по въпросите на разоръжаването насърчава усилията за разоръжаване в областта на конвенционалните оръжия, особено на противопехотни мини и малки оръжия, които са широко разпространени оръжия в съвременните конфликти.

Регистърът на СС на ООН на конвенционалните оръжия гарантира предсказуемост и прозрачност във въоръжаването и спомага да се изгради доверие между страните и да помогне за предотвратяване на конфликти. Регистърът обхваща седем категории оръжия, които са със значителен поразяващ ефект и които биха могли да осигуряват стратегическо предимство. През 2003 г. бе взето решение данните по износа и вноса на МОЛВ да се добавят към регистъра и на доброволен принцип държавите да ги включват в техните годишни доклади.

По линия на Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия Р България предоставя информация за осъществен износ, внос и трансфер по 7-те категории на Регистъра и за МОЛВ.

Конвенция за забрана на използването, съхранението, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване (Отавска конвенция) задължава държавите-участнички да не използват, разработват, произвеждат, трансферират или насърчават използването на противопехотни мини и да унищожат запасите си от противопехотни мини. До края на 2013 г. КППМ е подписана от 161 държави и е ратифицирана от 133.²

Националната програма за изпълнение на задълженията по КППМ на страната ни е приета на заседание на Министерския съвет през м. септември 1999 г. В съответствие с Националната програма запасите от противопехотни мини на Българската армия са унищожени през 2000 г. Р България ежегодно предоставя информация по изпълнението на КППМ.

Конвенция по касетъчните боеприпаси забранява употребата, производството, складирането и търговията с КБ, определя система от мерки, свързани със сътрудничество и съдействие по отношение на обезопасяване на засегнати от КБ зони и унищожаване на налични запаси от тези боеприпаси. Според Плана за действие от Виентян - мярка № 8,

² От влизането в сила на КППМ до момента са унищожени над 40 млн. единици противопехотни мини и е предоставена хуманитарна помощ на населението, живеещо в рисковите райони в различни точки на света. Независимо от това, над 10 млн. противопехотни мини, съхранявани в складове, все още подлежат на предстоящо унищожение и големи площи земя остават непрочистени и опасни за използване, което представлява предизвикателство пред международната общност.

държавите, ратифицирали ККБ, следва до 1 г. след влизане в сила на ККБ за тях, да представят план за унищожаване на запасите си от КБ.

Р България ратифицира ККБ на 10 февруари 2011 г. Със заповед на министъра на външните работи от 31.01.2012 г. бе създадена междуведомствена работна група, изпълняваща функциите на постоянен механизъм за координация на изпълнението на задълженията ни по ККБ.

През 2013 г. се проведе среща на междуведомствената работна група, на която се разгледа и предложи проект за Национален план за утилизация и/или унищожение на КБ със срок на изпълнение края на 2019 г. Изработеният план за унищожението на наличните КБ в Българската армия е от компетентността на МО.

➤ **ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА СИГУРНОСТ И СЪТРУДНИЧЕСТВО В ЕВРОПА**

Основната цел на ОССЕ е осигуряване на сигурност, военно-политическо, икономическо и хуманно сътрудничество. ОССЕ се занимава с широк кръг проблеми, свързани със затвърждаването на сигурността, включващи противодействие на тероризма, неразпространение на ОМУ, контрол над въоръжението, мерки за укрепването на доверието и безопасността, икономически въпроси, права на човека и др. Р България ежегодно предоставя по линия на Международния обмен за МОЛВ по Документа на ОССЕ за МОЛВ информация за осъществен износ и внос на МОЛВ за предходната календарна година за и от страни-членки на ОССЕ.

Целите, които си поставя международната общност в областта на експортния контрол на ПСО, и политиката, която следва в тази област, са основно продиктувани от загрижеността и ясната необходимост от прилагането на ефективни мерки по недопускането на разпространението на конвенционални оръжия и ОМУ и попадането им в държави, лица и организации, които не се съобразяват с международно приетите норми и чиито действия представляват потенциална заплаха за мира и сигурността на съвременното общество.

Важна роля в прилагането на ефективен експортен контрол е спазването на санкциите и ограниченията, наложени от СС на ООН, от ЕС и ОССЕ.

Списъкът на държавите и организациите, спрямо които Р България прилага забрани или ограничения върху продажбите и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване е определен с Постановление № 272 на МС от 30.10.2012 г. за изменение и допълнение на ПМС № 91 на от 9.04.2001 г.

Детайлна информация за действащите към момента ограничителни мерки за наложените ограничения по държави може да бъде намерена на електронния адрес на Съвета на ЕС: http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/measures_en.pdf.

➤ **ВАСЕНААРСКА ДОГОВОРНОСТ**

В съответствие с международните си ангажименти по линия на ВД, Р България предоставя информация за осъществен износ за страни, неучастващи във Васенаарската договорност, по 8-те категории оръжия, съгласно Основополагащите елементи на режима (седемте категории по Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия и МОЛВ).

ДАННИ ЗА ИЗНОС, ВНОС, ТРАНСФЕР, ТРАНЗИТ, ПРЕВОЗ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ПСО ПРЕЗ 2013 Г.

През 2013 г. Междуведомствената комисия е издала общо **974** разрешения.

➤ ИЗНОС И ТРАНСФЕР НА ПСО ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ

Междуведомствената комисия е издала **591** разрешения/удостоверения за износ и трансфер на ПСО от територията на Р България. Общата стойност на издадените разрешения е **491 280 139 евро**, като най-големи обеми по стойност са разрешени за Индия, Канада, Афганистан и САЩ. (Приложение 2).

През 2013 г. е реализиран износ и трансфер на ПСО от територията на Р България на ПСО на обща стойност **235 092 099 евро**. Обект на износ са основно изделия от категории CO3, CO4, CO13, CO1 и CO10, следвани от категории CO2 и CO16 от Списъка на ПСО.

➤ ВНОС И ТРАНСФЕР НА ПСО ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ

През 2013 г. са издадени **383** разрешения/удостоверения за внос и трансфер за територията на страната на ПСО, като най-голям брой разрешения/удостоверения са издадени за внос и трансфер за територията на страната от Германия, САЩ, Сърбия и Украйна. Общата стойност на издадените разрешения/удостоверения за внос и трансфер на ПСО за територията на Р България е **131 067 377 евро**. (Приложение 3).

Общата стойност на реализирания внос и трансфер за територията на страната е **42 177 706 евро**, като най-голяма част от осъществения внос и трансфер е от Сърбия, Швейцария, САЩ и Чехия. Основната част от внасяните изделия са от категория CO3, следвана от категории CO10 и CO11. Стойността на реализирания от Министерство на отбраната внос и трансфер на изделия, предназначени за модернизация на Българската армия възлиза на **11 525 355 евро**.

➤ ТРАНЗИТ, ПРЕВОЗ, БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ПСО И УЧАСТИЯ В ИЗЛОЖЕНИЯ

През 2013 г. са издадени **35** разрешения за транзит и превоз на ПСО през територията на Р България. За същия период Междуведомствената комисия е издала пет разрешения за брокерски сделки с ПСО и девет разрешения за участия в международни търговски изложения на ПСО.

➤ ИЗДАДЕНИ ОТКАЗИ

Междуведомствената комисия е отказала издаването на три разрешения за износ и едно разрешение за внос на ПСО.

С цел да бъдат представени реално осъществените дейности с ПСО и ИТДУ, в приложенията към настоящия доклад не е включена информация за разрешенията/удостоверенията в случаите на извършване на временен и обратен износ/трансфер с цел ремонт, демонстрации, участие в изложения и др., както и временен и обратен внос/трансфер за същите цели.

ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА

Изделия с двойна употреба са изделия, включително софтуер и технологии, които могат да се използват както за граждански цели, така и за производство на военни изделия. Износът, трансферът и транзитът на ИТДУ, както и брокерската дейност с тях се контролират с цел неразпространение на ядрени материали, химически и биологически оръжия и оборудването за тяхното производство.

Значителна част от търговията на ЕС със стратегически партньори включва ИТДУ, които намират приложение в ключови сектори на икономиката и в научноизследователската и развойна дейност. Производството и търговията с тези високотехнологични продукти обхваща широк спектър от изделия с гражданско предназначение в областта на енергетиката, космическите изследвания и навигационни технологии, отбраната и сигурността, телекомуникации, компютри и електроника, машиностроене, химическа индустрия и други.

СТРАТЕГИЯ НА ЕС СРЕЩУ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ОМУ И ПРИЛАГАНЕ НА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ

➤ **ЕВРОПЕЙСКАТА СТРАТЕГИЯ СРЕЩУ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ОМУ** е приета от ЕС през 2003 г. Стратегията определя ОМУ като риск за сигурността на гражданите на ДЧ на ЕС и техните интереси по целия свят и включва прилагане на всички инструменти и политики за достигане на крайната цел: предотвратяване, прекратяване и премахване на програмите за разпространение на ОМУ, предизвикващи загриженост в световен мащаб. Стратегията на ОМУ представлява пътна карта за незабавни бъдещи действия в борбата срещу разпространението на ОМУ. Европейската стратегия за сигурност провъзгласява пет ключови предизвикателства, пред които е изправен ЕС: тероризъм, разпространението на ОМУ, регионални конфликти, разпадане на държавността и организирана престъпност. Разпространението на ОМУ се определя като потенциално най-голямата заплаха за европейската сигурност.

Паралелно с приемането Европейска стратегия срещу разпространението на ОМУ, ЕС приема и Европейска стратегия за сигурност "Сигурна Европа в един по-добър свят".

Работата по изпълнението на стратегията се осъществява в голям брой области чрез провеждане на съвместни действия на съвета на ЕС в подкрепа на дейността на МААЕ, ОЗХО, ОДПЗЯО и прилагането на КЗБО и Резолюция 1540 (2004) на СС на ООН, с която всички държави се задължават да въведат ефективни мерки на национален контрол с цел предотвратяване разпространението ОМУ и техните носители, включително чрез въвеждане на контрол върху свързаните с тях материали, както и съответни адекватни административни и наказателни мерки.

През 2008 г., пет години след приемането на Стратегията на ЕС срещу разпространението на оръжия за масово унищожение, Съветът на ЕС прие "Нови насоки за действие от страна на ЕС в борбата срещу разпространението на оръжия за масово унищожение и системите за тяхната доставка". Новите насоки за действие са предназначени за увеличаване на ефективността и въздействието на подхода на ЕС за неразпространение.

Основните мерки, които ЕС е предприел, са свързани с усилията за противодействие на разпространението на ОМУ и пресичане на възможностите за неговото финансиране, стремежа към универсализиране на многостранни споразумения, налагане на санкции в случай на разпространение на ОМУ, разработването на мерки за предотвратяване на нематериални трансфери на знания и ноу-хау, повишаването на информираността в предприятията, научните и академичните среди, както и на финансовите институции, задълбочаването на сътрудничеството с международни организации и с трети страни с цел подобряване на политиките за неразпространение и контрол върху износа.

През 2010 г. Съветът на ЕС изгражда мрежа, обединяваща външнополитически институции и изследователски центрове от целия ЕС, за да насърчи обсъждането на предприетите мерки за борба с разпространението на ОМУ и системите за тяхната доставка (Решение 2010/430/CFSP на Съвета). Консорциумът на ЕС се състои от: Фондация за стратегически изследвания в Париж, Институт за изследване на мира във Франкфурт, Международен институт за изследване на мира в Стокхолм и на Международен институт за стратегически изследвания, базирани в Лондон. Мрежата на консорциума се състои от над 60 подобни институции от цяла Европа.

➤ **МЕЖДУНАРОДНИ РЕЖИМИ ЗА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ:**

Р България е страна по международните режими за експортен контрол. Държавите-участнички се придържат към общоприети принципи на контрол и обмен на информация по отношение на определени групи изделия и технологии с цел избягване на риска от нерегламентираното им използване и разпространение. Дейността на режимите е насочена и към стремеж за осъществяване на контакти с трети държави с цел приобщаването им към ръководните им правила.

Васенаарската договореност е международен режим, създаден с цел да допринесе за регионалната и международната сигурност и стабилност чрез насърчаване на прозрачността и по-голяма отговорност при трансферите на конвенционално оръжие и на ИТДУ, като по този начин се предотвратят дестабилизиращи натрупвания на оръжие. Участващите държави се стремят чрез техните национални политики да гарантират, че трансферите на такива изделия няма да допринасят за развитието или подобряването на военни способности, които подкопават тези цели и няма да бъдат отклонявани за подпомагане на такива способности. Разрешаването на износ или отказ на издаването на разрешение за износ на което и да е изделие от списъците на договореността е отговорност на всяка участваща държава. Представители на участващите държави участват в срещи на работните органи на договореността във Виена, където се намира секретариатът на Васенаарската договореност.

Във връзка със задълженията на Р България по линия на ВД, страната ни предоставя информация за осъществения износ за страни, неучастващи във ВД, на ИТДУ от т.нар. „sensitive“ и „very sensitive“ lists (чувствителни и много чувствителни изделия).

Официалният сайт на режима, на който може да бъде намерена информация за страните-участнички, основополагащите принципи и документи, е www.wassenaar.org.

Австралийската група е международен режим за ограничаване и предотвратяване на разпространението на химическо и биологическо оръжие чрез контрол на химическите вещества и биологични агенти и свързаното с тях оборудване и технологии. Р България участва в режима от м. октомври 2001 г. Основна цел на групата е държавите-участнички да сведат до минимум опасността от подпомагане на разработването и разпространението на химически или биологични оръжия чрез прилагането на общи правила и принципи при износа на определени химически съединения, човешки, растителни и животински патогени, токсини и свързано с тях оборудване за разработване, производство и разпространение. Групата провежда ежегодни срещи. Всички държави, които участват в Австралийската група, са страни по КЗХО и КЗБО. Членовете на АГ се стремят да гарантират, че контролът на износа не пречи на законната търговия и техническо сътрудничество в химичните и биологичните сектори.

През 2013 г. в АГ бе приет нов член - Мексико. Продължават официалните заявки за членство от няколко страни. Официалният сайт на режима е www.australiagroup.net.

Режимът за контрол на ракетните технологии е доброволно сдружение на страни, които споделят целите на неразпространението на безпилотни системи, способни да пренасят оръжия за масово унищожение, и които координират националните си политики и мерки за експортен контрол, насочени към предотвратяване на разпространението им. Този режим се основава на Ръководни правила за обща експортна политика, която се прилага към списък от контролирани изделия, софтуер и технологии. През 2002 г. РКРТ беше допълнен с Международния кодекс на поведение срещу разпространението на балистични ракети, известен още като „Хагски кодекс на поведение“, който призовава за сдържаност и внимание по отношение на разпространението на балистични ракети, способни да пренасят ОМУ. Р България участва в режима от 1 юни 2004 г.

Няма новоприети държави членки в режима през 2013 г. Информация за принципите, целите и членовете на режима може да бъде намерена на официалната интернет страница на РКРТ: www.mtcr.info.

Комитетът „Цангер“ е международен режим, съдействащ за спазване на разпоредбите, свързани с експортния контрол, по линия на Договора за неразпространение на ядреното оръжие. Р България е приета в Комитета „Цангер“ на ежегодната среща на държавите-участнички на 22.10.1992 г. Ръководните правила на режима предвиждат три условия на доставка, свързана с употреба или производство на ядрени материали: предоставяне на гаранции, че изделията няма да бъдат използвани за ядрени експлозиви, че държавата-вносител е приела гаранциите на МААЕ и клауза за реекспорт, изискваща държавата-вносител да приложи идентични процедури при реекспорт. Няма новоприети

държави членки в Комитета „Цангер“ през 2013 г. Подробна информация е публикувана на сайта www.zanggercommittee.org.

Групата на ядрените доставчици е група от държави, обединени от общ стремеж да допринесат за неразпространението на ядрени оръжия чрез прилагането на Ръководни правила за износа на ядрени материали и свързано оборудване. Тези правила се прилагат от всяка участваща държава в съответствие с националното законодателство и практики и имат за цел да се гарантира, че международната търговия с ядрени материали за мирни цели не допринася за разпространението на ядрени оръжия или други ядрени взривни устройства, и които не могат да възпрепятстват международната търговия и сътрудничество в ядрената област. ГЯД работи в тясно сътрудничество с МААЕ. Р България се е присъединила към Ръководните правила за износ на ядрени материали и свързаното с тях оборудване през 1984 г. ЕК участва като наблюдател в работата на режима.

Няма новоприети държави членки в Групата на ядрените доставчици през 2013 година. По-подробна информация за ГЯД е публикувана на www.nuclearsuppliersgroup.org.

➤ **МЕЖДУНАРОДНИТЕ КОНВЕНЦИИ И ДОГОВОРИ ЗА НЕРАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОМУ**

Р България подкрепя активно прилагането на основополагащи международните конвенции и договори в областта на неразпространението на ОМУ:

Конвенция за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване - подписана на 13.01.1993 г. в Париж и ратифицирана със закон, приет от 38-мо Народно събрание на 29.06.1994 г.

По линия на Организацията за забрана на химическите оръжия, Националният орган по прилагане на КЗХО – Междуведомствената комисия, одобрява и предоставя Годишна декларация за извършени производствени и търговски дейности с токсични химически вещества, техните прекурсори и други органични производства за предходната календарна година, както и Годишна декларация за планираните производства за предстоящата календарна година на веществата от списъците на КЗХО.

Конвенция за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване – ратифицирана с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. КЗБО е правно обвързващ договор, който забранява разработването, производството, съхранението, придобиването и запазването на биологични и токсични оръжия и средства за тяхното изстрелване. Независимо от това следва да се отбележи, че съгласно чл. X от КЗБО, държавите, страни по нея, имат право да участват максимално в обмена на оборудване, материали и свързана с тях информация, при условие че това се прави с мирни цели. Следните артикули попадат в обхвата на КЗБО: микробни и други биологични агенти или токсини, независимо от техния произход или от метода на производството им, от видове и в количества, които не са оправдани за целите на профилактични, предпазни или други

дейности за мирни цели; оръжие, оборудване или средства за изстрелване, проектирани да използват такива агенти или токсини.

Договор за неразпространение на ядреното оръжие - ратифициран с Указ № 668 на Президиума на Народното събрание от 10.07.1969 г. и Допълнителния протокол към него, ратифициран със закон, влязъл в сила от 10.10.2000 г. ДНЯО има следните принципни задачи:

- да забрани свободния достъп до ядрено оръжие и съответните технологии;
- да ограничи възможността за военна употреба на ядрено оръжие;
- да създаде възможности за мирно използване на атомната енергия;
- да създаде ефикасен международно признат контролен механизъм за споменатите цели в правен, организационен и технически аспект.

Основните задължения за България произтичат от Споразумение между страната ни с МААЕ за прилагане на гаранциите във връзка с договора за неразпространение на ядреното оръжие и Допълнителния протокол към споразумението.

ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА ЕС В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ИТДУ

Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС от 5 май 2009 г. за въвеждане на режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба определя общите правила на ЕС за контрол върху дейностите с ИТДУ, общ списък на ЕС за контрол и хармонизирана политика за изпълнението на разпоредбите на Регламента. Регламентът е изменен с:

- Регламент (ЕС) № 1232/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г., който въведе пет нови генерални разрешения за износ на ЕС с цел подобряване на конкурентоспособността на индустрията и създаване на равни условия за износителите от ЕС;
- Регламент (ЕС) № 388/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 19 април 2012 г., който актуализира Приложение I към Регламента.

Приложение I (Списък на ИТДУ) на Регламент (ЕО) 428/2009 обединява изделията, определени за контрол от международните режими за експортен контрол и международни конвенции и договори за неразпространение. Списъкът съдържа ИТДУ, разпределени в 10 категории: ядрени материали, съоръжения и оборудване; специални материали и свързаното с тях оборудване; обработката на материали; електроника; компютри; телекомуникации и информационна сигурност; сензори и лазери; навигационно и авиационно оборудване; морски системи; космически апарати и силови установки и свързаното с тях оборудване, компоненти, материали, технологии и софтуер.

Предвидени са следните видове разрешения за износ:

- Шест ГРСИ с определен обхват по отношение на вида на ИТДУ и крайните местоназначения;

- национални генерални разрешения за износ, които се публикуват, ако са в съответствие със съществуващите ГРСИ³;
- глобални разрешения за износ, които се издават от националните органи за един износител и могат да обхващат определен тип или категория ИТДУ³, което е валидно за една или повече държави или крайни потребители;
- индивидуално разрешение за износ на ИТДУ за определена държава чрез една доставка или частични доставки на основание на договорни отношения между износителя и чуждестранния контрагент.

Разрешителен режим може да бъде прилаган и по силата на т.нар. „всеобхватна клауза“ (*“catch all clause”*) по отношение на износа на изделия и технологии, които не са включени в Приложение I на Регламент (ЕО) 428/2009 и са налице основателни причини да се счита, че могат да бъдат използвани за производство и разпространение на ОМУ или са предназначени за военна крайна военна употреба в държава, спрямо която има наложено оръжейно ембарго на ООН, ОССЕ или ЕС. ДЧ могат по изключение да наложат допълнителен контрол върху изделия извън Приложение I от съображения за гарантиране на обществената сигурност и защита на правата на човека. ДЧ на ЕС са длъжни да предприемат допълнителни мерки по прилагането на Регламент (ЕО) 428/2009.

Основен принцип е спазването на общи правила и прозрачност, изразяващи се в обмен на информация по отношение на издадени разрешения, направени откази по заявления за износ чрез прилагането на т. нар. „*no undercut*“ политика. Последният термин означава недопускането на износ от ДЧ, в случаите когато за идентична сделка е направен отказ от друга ДЧ. В тези случаи е предвидена процедура за провеждане на консултации с държавата, издала отказа, преди вземане на решение по аналогичната сделка.

Експортният контрол обхваща и т. нар. „нематериални трансфери“ (*“intangible transfers”*), които се отнасят за предаването на софтуер и технологии чрез електронни медии, включително и чрез факс, телефон, електронна поща или други електронни средства. Този контрол се прилага и по отношение на предоставянето на знания и техническа помощ чрез обучение, предаване на умения или консултантски услуги, включително и случаите, когато това става чрез устно предаване на съответната информация.

Наличието на обща система за контрол дава възможност за свободно движение на ИТДУ в рамките на единен вътрешен пазар на ЕС, с изключение на някои особено чувствителни изделия, чието прехвърляне в рамките на ЕС е предмет на предварително разрешение. Тези изделия за изброени в Приложение IV на Регламента. По отношение на търговията с ядрени материали, Регламентът допринася за постигането на целите на Европейската общност за атомна енергия и на мирното използване на ядрената енергия.

³ с изключение на посочените в Приложение IIж

СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ИТДУ

Дейността на ЕС в областта на експортния контрол и неразпространението на ОМУ е тясно свързана с работата на международните режими и организации за експортен контрол. Тя е предмет на обсъждане и дискусии в специализирани работни групи към Съвета на ЕС и ЕСВД:

➤ **РАБОТНА ГРУПА ПО ИТДУ** (*Working Party on Dual-Use Goods*) към Съвета на ЕС. През 2013 г. продължи обсъждането на предложението на ЕК за проект на Регламент на ЕП и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 428/2009, като по този начин бъдат с цел да бъдат делегирани правомощия на ЕК за актуализиране на Общия списък на ЕС с контролирани ИТДУ и съответните изменения в приложенията на регламента, свързани с обхвата на Генералните разрешения на Съюза за износ.

➤ **КООРДИНАЦИОННА ГРУПА** (*Dual-use Coordination Group Meeting*), създадена съгласно чл. 23 на Регламент (ЕО) № 428/2009 и председателствана от ЕК, която обсъжда и проучва различни въпроси, свързани с практическото прилагане на регламента и приемането на ръководни правила на ЕС за експортния контрол на ИТДУ.

Като подготовка за бъдещото преразглеждане на политиката за експортен контрол на ЕС в областта на ИТДУ, ЕК издаде **„Зелена книга“**, с която се постави началото на широко обществено обсъждане на системата на ЕС за експортен контрол на ИТДУ. В продължение на тази инициатива през 2013 г. ЕК организира и проведе следните мероприятия:

Съвместна среща на Координационната Група и Европейския форум по ядрена енергетика (*European Nuclear Energy Forum*) с цел очертаване на дългосрочна визия за стратегически контрол на износа и трансфера на материали от ядрения сектор от ЕС и набелязване на конкретни политически инициативи и мерки за своевременното адаптиране към бързо променящите се технологични, икономически и политически обстоятелства, както и облекчаване на мерките по вътреобщностните трансфери и повишаване на конкурентоспособността на този сектор;

Стратегическа конференция по експортен контрол 2013, организирана от Ирландското председателство с домакин ЕК, съвместно с представители на бизнеса и академичната общност, която бе посветена на развитието на международната и европейска политическа и правна рамка, формирането на "глобална борба с разпространението" и извършване на контрол върху износа на ИТДУ в условията на наложени санкции и ограничения от страна на ЕС за „чувствителни“ дестинации;

През 2013 г. продължи инициативата за провеждане на **партньорски посещения** (домакинствано от Ирландия), по време на което, представители на ДЧ направиха преглед на политиката за експортен контрол на ЕС, с цел преразглеждане на системата на ЕС и по-конкретно обсъждането на заключенията и информацията от обществените консултации във връзка със „Зелената книга“ на ЕК и набелязаха мерки за бъдещо сътрудничество в областта на експортния контрол;

През 2013 г. бе организирана **съвместна среща на представителите на Координационната Група и Митници**, по време на която бе извършен обмен на информация и добри практики между лицензиращите и митническите органи, както и подобряване на експортния контрол чрез взаимодействието между тях.

ДАННИ ЗА ИЗНОС, ТРАНСФЕР, ВНОС, ТРАНЗИТ НА ИТДУ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ ПРЕЗ 2013 Г.

Физическите и юридическите лица подлежат на регистрация за извършване на износ и трансфер на ИТДУ. Регистриращ орган е министърът на икономиката и енергетиката. Регистрацията за износ и трансфер, и регистрацията за брокерска дейност с ИТДУ е извършена за срок от три години, като всяка следваща регистрация - за същия срок.

През 2013 г. министърът на икономиката и енергетиката е издал **21** удостоверения за право за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и **3** удостоверения за право за извършване на брокерска дейност с ИТДУ, за които се поддържа публичен регистър.

➤ ИЗНОС НА ИТДУ:

През 2013 г. са издадени **21** индивидуални разрешения за износ на обща стойност **7 490 825 евро**, по които е извършена реализация на обща стойност **2 246 957 евро** (в т.ч. едно разрешение за износ на изделия, извън посочените в Приложение I на Регламент (ЕО) № 428/2009, за които са налице условията на чл. 4, параграфи 1 - 5 от същия регламент и 1 едно разрешение за износ на ИТДУ, издадено през 2012 г.). По ГРСИ № EU001 в Междуведомствената комисия са постъпили **31** декларации за осъществен износ на ИТДУ, възлизащ на стойност **69 954 144 евро**. (Приложение 5)

➤ ТРАНСФЕР НА ИТДУ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ ЗА ДЪРЖАВА ОТ ЕС:

През 2013 г. Междуведомствената комисия е издала **едно** разрешение за трансфер на стойност **3 494 860 евро**, по което е извършена частична реализация на стойност **1 171 395 евро**. (Приложение 5)

За същия период в МИЕ не са постъпвали декларации за извършен трансфер за територията на Р България от територията на друга държава членка на ИТДУ, които са включени в категория 0 от Приложение I на Регламент (ЕО) № 428/2009.

➤ ВНОС НА ИТДУ:

През 2013 г. са издадени **23** удостоверения за внос на стойност **85 527 052 евро**, по които е извършена реализация на стойност **83 690 633 евро** и по удостоверения за внос, издадени през 2012 г. на стойност **586 382 евро**. (Приложение 6)

➤ ТРАНЗИТ НА ИТДУ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ:

През 2013 г. Междуведомствената комисия не е издавала разрешения за транзит на ИТДУ и разрешения за брокерски сделки с тях.

➤ ОТКАЗИ ПО ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ИЗНОС И ТРАНСФЕР НА ИТДУ И УДОСТОВЕРЕНИЯ ЗА ВНОС НА ИТДУ:

През 2013 г. не са издавани откази по подадени заявления за износ и трансфер на ИТДУ и не е отказвано регистриране на внос на ИТДУ.

ПРИЛОЖЕНИЯ

***ДАННИ ЗА ИЗНОСА, ВНОСА И ТРАНСФЕРА НА
ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА, И НА ИЗДЕЛИЯ И
ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА***